

Egy kivételes vad: az erdei szalonka

A szalonka ma már szinte kultuszvadnak számít, a magyar vadászok körében nagyvadnak kijáró tisztelet övezi. Nem csak rejtett, máig megfejthetetlen életmódja, viselkedésformái és zsákmányul ejtésének viszonylagos ritkasága miatt ragaszthatjuk rá a kivételes jelzőt, hanem vadászatának körülményei, hangulata miatt is. Jeles vadászaink szinte kivétel nélkül legkedvesebb vadunkat tisztelték benne. A tavaszi szalonkahúzás varázsos hangulatát, ami ezt a nemes vadat már önmagában is különlegessé teszi, már számtalan helyen és módon megpróbálták leírni. Én most a vadászati szokásainkban gyökerező kivételeket kísérlem meg csokorba gyűjteni, de félek, hogy nem a teljesség tudatában zárom majd ezt az írást, hiszen a különban rekedt vadászaink körében (pl. Erdélyben, a Felvidéken vagy Burgenlandban) fennmaradtak olyan, eme vadhoz kötődő szokások, amelyek a mi hagyományrendszerünkben már kikoptak.

Ezt az avarszíni szárnyast már eleink is nagy becsben tartották, „Üri madár”-ként emlegették, és a vadászatához tartozó külsőségekben is próbálták leválasztani a többi apróvadtól. Talán a legrégebbi ilyen, írásban is fennmaradt kivételezett státusza volt a szalon-

kának, hogy az apróvadtól eltérően, ültében is lehetett rá lövést leadni. Talán a jó szemű vadászokat próbálták így jutalmazni, hiszen a csaltiban mozdulatlanul ülő szalonkát, annak felroppenése előtt felfedezni – valljuk be – nem mindennapi teljesítmény lehetett. Ez a lehetőség azután kikopott a magyar vadászati gyakorlatból, de nem is hiányoljuk, hiszen az igaz vadász amúgy sem puskázna rá a húzás alkalmával eléje leszálló szalonkára.

A vadászatra használt tüzfegyverek fejlődésével párhuzamosan, a vaddal szembeni vadászias viselkedés, a lövés leadásának szabályai is jelentősen változtak, és ez a szalonkát pozitívan érintette. Általánosan elterjedt és elfogadottá vált ugyanis az a szokás, hogy egy szalonkára etikus körülmények közt is csak két lövést lehet leadni. Ha a húzó szalonkára valaki kiduplázott, az esetleg visszakanyarodó madárra már nem volt vadászias dolog újabb lövést tenni. Az előző kivételhez hasonlóan, mára ez a szokás is elfeledetté vált.

A múlt század elején még elterjedt vadászati forma volt az ún. klopfolás, a szalonka hajtással történő vadászata. Ezt a vadászati módot azonban az állomány kíméletére hivatkozva – el-

sőként Magyarországon – betiltották, valóban nagyvadi minőségre emelve ezzel a szalonkát, hiszen azóta már csakis egyéni vadászaton, lesvadászat alkalmával ejthető el!

A szalonka kiemelt státuszát erősíti az a mai napig is élő szokás, hogy e hosszú csőrű vándor trófeáját képező ecsettollakat ill. zsírótollat csak abban az időben viselheti kalapján a szerencsés elejtő, amelyik évben annak „tulajdonosát” terítékre hozta. Így elég egy pillantást vetni a szalonkavadászra, és máris láthatjuk, mennyire fogadta kegyeibe Diana az adott tavaszon.

Az előttünk járó vadászgenerációk többször is megpróbálták látható jelét adni annak, hogy a szalonka más, többet jelent az egyéb apróvadnál, de ezek a szokások nem, vagy csak kisebb tájegységeként maradtak fenn, a vadászati szak- ill. szépirodalomban azonban még fel-felbukkanak. Ilyenek a szalonka esetében a töretadás (ma már csak a siket- és nyírfajdnál, esetleg a vadpulykánál jár az elejtőnek), a lőtt szalonka kalapra v. kalapba, ill. fenyőágra fektetése. A szalonka-társavadászat betiltásával a terítéken a főhelyre fektetik. Egy régi tradíció azonban máig is él – akármerre járok, örömmel tapasztalom,

hogy ezt a szalonkavadászok többnyire tudat alatt, de széles körben alkalmazzák: ez pedig a szalonka aggatón való elhelyezésének módja. Amíg a lőtt szárnyas vadat a nyakánál fogva kell aggatékra fűzni, addig a szalonka etikus felfűzése épen ellenkezőleg, a lábakon történik, a tündérmadár nyakon való elhurkolása máig etikátlanságnak számít!

A legegyszerűbb és mindenki által közismert kivételt hagytam a végére, a tavaszi vonulás idejére eső vadászati időnyt, ami a szárnyasvad tekintetében egyedülálló, és nemzetközi egyezménybe ütközik. Sok hagyománytisztelő magyar vadász, e nemes vad hódolói, félve gondoltunk az EU-csatlakozással járó jogharmonizációra, de neves szakembereinknek, vadászati vezetőinknek és a magyar vadászok összefogásának köszönhetően sikerült elérnünk, hogy e hangulatos, nem rekordhajhászó és főleg nem célirányos húsavadászathoz kötődő vadászati forma fennmaradhatott, így tavaszunként ismét ott állhatunk valamelyik irtás szegélyében, az esthajnali derengést figyelve, és várva, hogy az ég bárnyóján felbukkanjon az a bizonyos, kivételes madár!

*Szöveg és illusztráció:
Kovács Tibor*